

Sygn. akt I DO 41/19

POSTANOWIENIE

Dnia 17 września 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Zubert

w sprawie wyrażenia zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku J. R.,
po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej na posiedzeniu niejawnym w dniu 17 września 2019 r.
wniosku adw. E. S.
o wyłączenie sędziów Sądu Najwyższego J. W., P. N. i A. R. od rozpoznania sprawy o sygn. I DO 41/19,
na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. a contrario

postanowił:

nie uwzględnić wniosku adw. E. S. o wyłączenie sędziów Sądu Najwyższego J. W., P. N. i A. R. od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I DO 41/19.

UZASADNIENIE

W dniu 4 czerwca 2019 roku do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek Instytutu Pamięci Narodowej Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej J. R. – sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku za przestępstwo z art. 189 § 2 k.k. w zb. z art. 231 § 1 k.k. i inne.

Zarządzeniem z dnia 6 czerwca 2019 r. sprawa dotycząca rozpoznania wskazanego wniosku została zarejestrowana w Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego pod sygn. I DO 41/19, zaś do jej rozpoznania wyznaczono sędziów

Sądu Najwyższego: J. W. - jako przewodniczącego, P. N. oraz A. R. - jako sprawozdawcę. Zarządzeniem z dnia 12 czerwca 2019 roku został wyznaczony termin posiedzenia na dzień 27 czerwca 2019 roku, na godz. 9.00, który został następnie zmieniony na dzień 22 lipca 2019 roku na godzinę 14.00. W dniu 22 lipca 2019 roku posiedzenie zostało odroczone do 17 września 2019 roku, w szczególności z uwagi na brak doręczenia kompletnego odpisu wniosku sędziemu J. R.

Na posiedzenie w dniu 17 września 2019 roku adw. E. S. – pełnomocnik sędziego J. R. złożył wniosek o wyłączenie od rozpoznania niniejszej sprawy sędziów Sądu Najwyższego J. W., P. N. i A. R. W odniesieniu do sędziów J. W. i P. N. wnioskodawca wskazał, że brali oni udział w podjęciu uchwały w innej sprawie dotyczącej pociągnięcia do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku J. R. i wyrazili wówczas swoje stanowisko co do istotnych okoliczności mających zasadnicze znaczenie również w tej sprawie. W odniesieniu do sędziego J. W. adw. E. S. podniósł także, że wyrażał on w przeszłości publicznie stanowisko co do zasadności pociągnięcia do odpowiedzialności karnej sędziów orzekających w stanie wojennym, wskazując nadto, że chodzi o artykuł „Lecz jeśli sędzia zasadę ustawy złamie” opublikowany w Wojskowym Przeglądzie Prawniczym nr 1 z 2018 roku. W odniesieniu do wszystkich członków składu orzekającego adw. E. S. podkreślił wątpliwości co do bezstronności wynikające z toczącego się postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Institucja wyłączenia sędziego z powodu uzasadnionych wątpliwości co do jego bezstronności w danej sprawie (iudex inhabilis) jest uregulowana w przepisie art. 41 k.p.k., który znajduje zastosowanie na zasadzie analogii w postępowaniu w przedmiocie wyrażenia zgody na pociągnięcie sędziego Sądu Najwyższego do odpowiedzialności karnej.

Zgodnie z treścią art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, która mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do

jego bezstronności w danej sprawie. Zgodnie z § 2 wniosek o wyłączenie sędziego, zgłoszony na podstawie § 1 po rozpoczęciu przewodu sądowego, pozostawia się bez rozpoznania, chyba że przyczyna wyłączenia powstała lub stała się stronie wiadoma dopiero po rozpoczęciu przewodu.

Podkreślić w tym miejscu należy, iż wątpliwość co do bezstronności sędziego, która nakazuje jego wyłączenie od udziału w rozpoznaniu sprawy musi być „uzasadniona”. Jak wskazuje się w doktrynie, sformułowanie to oznacza poważną wątpliwość, która musi istnieć obiektywnie, a nie tylko w subiektywnym przeświadczeniu, czy też przekonaniu strony składającej wniosek o wyłączenie. Chodzi zatem o wątpliwość, którą w oparciu o zaistniałą okoliczność mogłaby powziąć każda inna, rozsądnie oceniająca i nieuprzedzona osoba. Nie stanowi zatem przyczyny wyłączenia sędziego podejrzliwość strony, czy też utrata wiary w bezstronność sędziego, wynikająca z jej subiektywnego odczucia. Uwagi powyższe odnoszą się do takiego zachowania sędziego na sali rozpraw oraz poza nią, z którego mogłoby wynikać, że sędzia jest w określony sposób nastawiony do uczestników postępowania lub do sprawy. Chodzi tu o zachowanie sędziego odnoszące się zarówno do oceny rozpoznawanej sprawy przed wydaniem rozstrzygnięcia, jak i o wyrażanie pewnych opinii oceniających uczestników postępowania, które może świadczyć o określonym nastawieniu sędziego do sprawy lub osób w niej uczestniczących (zob. Dariusz Świecki (red.), Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany, LEX/el. 2019).

Tożsame stanowisko wyrażone zostało również w orzecznictwie Sądu Najwyższego, ponieważ „wątpliwość co do bezstronności sędziego (art. 41 § 1 k.p.k.) musi istnieć obiektywnie i poddawać się zewnętrznej weryfikacji oraz ocenie, a nie być tylko subiektywnym przekonaniem określonej osoby” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2012 r., III KK 214/11, OSNKW 2012/4/4).

Analiza treści wniosku adw. E. S. o wyłączenie sędziów Sądu Najwyższego J. W., P. N. i A. R. od rozpoznania niniejszej sprawy, przeprowadzona przez pryzmat argumentacji przedstawionej podczas posiedzenia w dniu 17 września 2019 r., w sprawie o sygn. akt I DO 41/19 prowadzi do wniosku, iż nie zasługuje on na uwzględnienie. Wnioskodawca nie zaprezentował bowiem przekonujących i

rzeczowych argumentów, które pozwoliłyby w sposób uprawniony przyjąć, że zachodzą okoliczności mogące wywołać uzasadnione wątpliwości co do bezstronności wymienionych sędziów Sądu Najwyższego. Złożony do protokołu posiedzenia wniosek adw. E. S. stanowi jedynie nieoparte konkretnymi okolicznościami subiektywne odczucie – nie wywołujące rzeczywistej i zobiektywizowanej wątpliwości co do bezstronności sędziów, a tym samym nie spełnia wymagań stawianych przez przepis art. 41 k.p.k.

Pierwsza z podniesionych przez wnioskodawcę okoliczności mających potwierdzać uzasadnione wątpliwości co do bezstronności, odnosząca się do sędziów J. W. i P. N. nie została przez wnioskodawcę skonkretyzowana. Poprzestał on na ogólnym stwierdzeniu, że w innej sprawie dotyczącej sędziego J. R. wskazani sędziowie wyrazili swoje stanowisko co do okoliczności mających zasadnicze znaczenie również w tej sprawie. Brak precyzji i ogólnikowość zaprezentowanej argumentacji nie pozwala na zaakceptowanie poglądu, jakoby wyrażenie publicznie stanowiska przez konkretnych sędziów, w szczególności w postaci wydanego orzeczenia stwarzało automatycznie uzasadnione wątpliwości co do ich bezstronności w innych sprawach dotyczących tych samych stron lub innych sprawach obejmujących analogiczne, czy też zbliżone stany faktyczne.

W odniesieniu do drugiego z zaprezentowanych argumentów podkreślić należy, że przedstawiona w artykule autorstwa sędziego J. W. ocena prawna zagadnienia odpowiedzialności karnej sędziów za stosowanie nieopublikowanego dekretu o stanie wojennym ma charakter wyłącznie abstrakcyjny, nie odnosi się do ściśle oznaczonej sprawy i zawiera rozważania teoretyczno-prawne. Brak jest w treści tego artykułu ocen lub opinii, które mogłyby być odebrane jako przejawy subiektywnej stronniczości sędziego lub jego osobistych uprzedzeń.

Przyjęcie odmiennego stanowiska w odniesieniu do poglądów wyrażanych w opracowaniach naukowych doprowadziłoby do niedającego się zaakceptować wniosku, iż każdy sędzia będący autorem określonego artykułu, monografii czy też komentarza naukowego, a tym samym wyrażający publicznie dany pogląd o charakterze teoretycznym nie powinien orzekać w sprawie, w której hipotetycznie może znaleźć zastosowanie ten pogląd prawny.

W odniesieniu do trzeciego z podniesionych argumentów, to jest toczącego się postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej w przedmiocie prawidłowości ukształtowania Krajowej Rady Sądownictwa podkreślić należy, że samo toczące się postępowanie oraz prezentowane podczas tego postępowania stanowiska stron, a także opinia Rzecznika Generalnego TSUE nie stanowi okoliczności, która może – oceniana obiektywnie – determinować stwierdzenie o uzasadnionych wątpliwościach co do bezstronności konkretnych sędziów.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia.